

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izjema razen nedelje in praznikov vsak dan ob 10. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglas po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številni račun št. 11.400

Vzroki ameriške gospodarske krize

ZDRUŽENE DRŽAVE NA USODNEM RAZPOTJU.

Instalacija novega predsednika ameriških Združenih držav Roosevelta se je izvršila v gospodarsko skrajno neugodnem času. Prav v trenutku, ko je nova demokratska vlada prevzemala položaj od prejšnje republikanske, je bil v največjem razmahu bančni polom. Druga za drugo so ameriške banke in velebanke zašle v hudo krizo, naval na njihove blaginje je bil vsesplošen in seči je bilo treba po moratoriju. V bistvu je to pač zadnji akt obupne krize, ki je zajela ves svet in zato tudi Združenim državam ni mogla prizanesti. Nasprotno, prizadela jih je še veliko bolj kakor katerokoli drugo državo, kar je pa popolnoma razumljivo, če poznamo vzroke krize in strukturo USA, usmerjeno od vsega pričetka naseljevanja v naglo eksploatacijo in gospodarsko razvijanje.

Takozvani »ameriški tempo« je nastal že pred stoletji. Ogromne pokrajine so bile puste in prazne, zato so priseljenci stremeli z vsemi silami po tem, da bi jih čimprej poselili, kultivirali, zgradili ceste, železnice, vasi, mesta in industrije. Skratka, hoteli so v najkrajšem času ustvariti iz zapuščenih pokrajin Evropo — pa so ustvarili Ameriko! Enkrat započeti tempo se že po zakonu vztrajnosti ni dal več naravnim potom zaustaviti. Tako so rasla preko noči ogromna industrijska, trgovska, poljedelska in bančna podjetja, in iz takodobljenega kapitala so vstajala velika mesta, dvigali so se fantastični nebotičniki. Razvoj enega je pospeševal razvoj drugega, in v enaki progresiji je rasel tudi izvoz, spočetka sirovin, potem polfabrikatov in naposled fabrikatov. Del tega izvoza je šel v Evropo, del pa v Azijo ter še bolj v Srednjo in Južno Ameriko, ki je bila še do nedavno docela agrarna. V produkcijo in eksport so vlagale banke ogromne kapitalne in se s tem razvijale v gigantne denarne zavode. Ta razvoj se je do svetovne vojne in tudi še do njenega konca, dasi v preorientaciji k vojni industriji in liferaciji, dvigal v vedno hitrejšem tempu. Rastel je tako, da je mogla produkcija Združenih držav kriti v nekaterih vrstah od 50 do 75 in celo več odstotkov svetovne potrošnje.

Po svetovni vojni pa sta nastali dve usodni stvari: obubožanje Evrope in avtarkija. Konsum je v obubožanih državah padel od meseca do meseca, in da

se zajezi razkrajajoča poguba nesorazmerij med izvozom in uvozom, da se vsaj kolikor je mogoče sanirajo trgovinske bilance, so te države segle po avtarkiji, to se pravi, da so skušale kolikor mogoče kriti vse svoje potrebe iz lastne produkcije. Avtarkija je uplivala kvarno na vse države, zlasti na industrijske države Evrope, še vse bolj katastrofalne posledice je pa rodila za ameriške Združene države, ki niso izgubile le večine evropskega trga, temveč tudi trg v Aziji in v Srednji ter Južni Ameriki. Značilen je primer Brazilije. Še pred 10 leti je bila izrazito agrarna država in njen glavni izvozni produkt je bila kava. Ko pa je pričel izvoz njene kave in drugih agrarnih produktov padati, je bila primorana omejiti tudi uvoz, to pa je mogla storiti najlažje na ta način, da je pričela forsirati domačo industrijo. Tako so v Braziliji, zlasti v Sao Paulu, ki šteje že čez milijon prebivalcev, zrastle čez noč ogromne industrije. In ta industrija je zopet omejila uvoz iz Združenih držav. Takih primerov bi pa lahko našli še celo vrsto.

Produkcija USA, usmerjena v prvi vrsti na izvoz, je zašla v krizo. Tovarne so morale omejevati in ustavljati obrate, reducirati uslužbenice in delavce. S tem se je avtomatično nižal tudi notranji konzum. Neproduktivna brezposelnost je rasla v silne dimenzije in v produkciji investirani kapitali bank je postal brezplodno vezan. Razpoložljivi denar se je manjšal in s tem obtok. Nova posledica je bila tedaj: nezaupanje vlagalcev! Pričeli so vloge le dvigati, novih pa niso prinašali. Ta proces se je razvijal stalno v vedno večjem obsegu, dokler ni narasel v sedanjo katastrofo, ki zavzema oblike »ameriškega tempa«, sedaj seveda v pogubnem smislu. In kaj sedaj? Ali bo mogel Roosevelt ta razvoj zaustaviti? Skoraj gotovo ne. Časi možnosti »ameriškega tempa« v produkciji in bogatenju so za vselej za nami. Potrebna bo temeljita preorientacija v smislu normalnega poslovanja in rasti. Amerike, kakršno smo poznali doslej, je najbrže za vselej konec. Vsak razvoj ima svoje meje; ko jih doseže in prekorači, je dosegel maksimum in se mora nužno uravnovežiti, če ne bo prej ali slej popolnoma propast. Amerika je na usodnem razpotju.

Diktatura Dollfussove vlade v Avstriji

KRIZA PREDSEDSTVA PARLAMENTA. — DIKTATORSKI UKREPI VLADE. — KI PREVZEMA VSO OBLAST. — RAZPUSTITEV PARLAMENTA. — PROKLAMACIJA VLADE. — OST PROTI SOCIALISTOM IN NARODNIM SOCIALISTOM.

DUNAJ, 8. marca. Zaradi krize v dunajskem parlamentu, ki je nastala preteklo soboto z odstopom predsednika dr. Rennerja in obeh podpredsednikov Ramerka in Strafinerja, je zašla vsa avstrijska notranja politika v zelo kočljiv položaj. Ker zvezni kancelar dr. Dollfuss ni hotel več gledati bratstva socialnih demokratov z nekaterimi meščanskimi strankami, je segel po sredstvih, ki niso v soglasju z ustavo in ki zelo spominjajo na dogodke v Nemčiji. Na včerajšnji popoldanski seji je ministrski svet razpravljal o položaju in sklenil v obrambo miru in reda v državi prepovedati prihod v Avstrijo vsem ekstremnim radikalnim agitatorjem, pa naj si bodo to komunisti ali pa narodni socialisti, dalje se absolutno prepovedujejo vsa zborovanja, sestanki in obhodi najmanj do jeseni, prepoveduje se vsak prenos političnih govorov iz tujine po dunajski radio-postaji (Ravag) in končno se odredijo najostrejši ukrepi proti onemu delu tiska, ki s svojim pisanjem stalno vzbuja sovraštvo in zaničevanje proti vladi in oblasti.

Zvezna vlada je sklenila nato stopiti pred narod s svojo posebno proklamacijo. Zvečer je odšel zvezni kancelar dr. Dollfuss k zveznemu predsedniku Miklasu in predložil v podpis poseben predlog polnomočja vladi, ki ga je Miklas po kratkem premisleku podpisal, ker bi vlada sicer nedvomno podala ostavko. Ponoči se je vlada ponovno sestala k seji, na kateri je redigirala besedilo prokla-

macije in ga takoj dala v tisk, nakar je bila proklamacija nemudoma razposlana vsem oblastvom v državi. V proklamaciji pravi vlada, da ne bi mogla trpeti, da bi ostala država brez parlamenta. Ker pa daje ustava predsedniku republike in vladj iste pravice kakor parlamentu, se je vlada odločila za ukrepe, ki so potrebni za ohranitev reda in varnosti v državi.

Vlada je trdno odločena nastopiti proti vsem hujšakcem, v prvi vrsti pa proti narodnim socialistom, katerih okrožni vodja Proksch je zahteval v odprtem pismu takojšen odstop Dollfussovega kabineta in razpušitev parlamenta. Narodno socialistični listi, ki so prinesli to pismo, so bili zaplenjeni.

DUNAJ, 8. marca. V političnih krogih se z gotovostjo zatrdjuje, da bo parlament še danes razpuščen. Ukrepi, ki se jih je poslužila vlada, pomenjajo praktično uveljavljenje obsednega stanja v državi. Listi še niso mogli zavzeti nobenega stališča, ker je bila proklamacija izdana šele v poznih nočnih urah. Krščansko-socialna »Reichspost« piše, da si ne bo dala vlada od socialnih demokratov in narodnih socialistov prav ničesar predpisovati. »Arbeiter Zeitung« gleda v vladnih ukrepih kršenje ustave. To je prvi korak k diktaturi v Avstriji po Hitlerjevem vzoru. »Neues Wiener Tagblatt« pa upa, da vlada v interesu ljudstva ne bo popolnoma zatrla vsake stvarne kritike.

Razvoj finančne krize Združenih držav

KONFERENCA POD ROOSEVELTOVIM PREDSEDSTVOM. — ROOSEVELTOV GOVOR. — MNENJE PARIZA. — SPLONŠA ZMEDA V USA.

WASHINGTON, 8. marca. Na predsedniški konferenci, ki ji je predsedoval Roosevelt, pri kateri je sodelovalo 37 guvernerjev ter cela vrsta vodilnih ameriških osebnosti, je bil sprejet predlog, da se mora v sedanji težki krizi podpreti predsednik po vseh močeh brez ozira na kakršnekoli strankarske okoliščine. Ob tej priliki je imel Roosevelt govor, v katerem je dejal med drugim: »Želim, da bi bil splošni položaj bank po možnosti čim bolj edinstven in sem jim prav zato ponudil pomoč zvezne vlade. Prav tako pa mora biti edinstvena in nacionalna naša politika tudi glede hipotek in vprašanj pobijanja brezposelnosti.« Kot posledica predsedniške konferenc je izšla naredba državnega finančnega tajnika Voden, s katero se banke pooblašča, da morejo sprejemati nove vloge, ki pa jih tudi morajo vsak čas v celoti izplačevati. Pričakuje se tudi vladni predlog glede znižanja davkov. Zaslinski denar, takolimenovani certifikati, ki jih je vlada pod silo razmer morala izdati, ne bo imel skupnega značaja, temveč ga bodo izdajale banke posameznih mest popolnoma neodvisno, pač pa seveda po skupnem načrtu, ki mu bo tudi varoval in zagotovil vrednost. Zaslinski denar bo zabloden z aktivami 22 newyorških bank, izdan pa bo v različnih vrednostih od 1 do 20 dolarjev.

PARIZ, 8. marca. V francoskih finančnih krogih se ugotavlja, da ameriška finančna kriza ni imela nobenega izrazitega vpliva na francosko finančno tr-

žišče. Obenem se ugotavlja, da so v sedanji situaciji delansko francoski frank, švicarski frank in nizozemski goldinar edini denar v vsej Evropi, ki se da praktično konvertirati v zlato. Kar se tiče ameriških vrednot, ki so plasirane v Franciji, niso njihovi lastniki niti najmanj vznemirjeni, ker verujejo v prehodnost sedanjih težav v Združenih ameriških državah.

NEW-YORK, 8. marca. Splošna zmeda, ki je nastala z zaprtjem vseh bank, se še vedno ni polegla in pomirila, temveč se neprestano poostruje. Nihče neče izmenjati niti bankovcev po 10 dolarjev. Vse banke so včeraj zaprle svoje blaginje. Sprejemajo se le še takolimenovane proste vloge, ki jih je pa zelo malo. Posrebno varuje in hrani vsak zlato in srebro.

Kondilis gospodar Grčije

ATENE, 8. marca. Plastirasov režim v Grčiji je trajal komaj 24 ur in se je moral včeraj popoldne umakniti vladi generala Kondilisa, ki je prisel v Atene iz Soluna. Kondilis se je odločil za svojo diktaturo z motivacijo, da mora opozicija svojo pravico, ki si jo je pridobila z izlodom volitev, tudi uveljaviti. Višji državni pravdnik je odredil Plastirasovo aretacijo, ki pa zaenkrat še ni izvedena, ker je Plastiras pobegnil. Kondilis je zahteval od Tsaldarisa, da sestavi v treh dneh novo vlado.

Dograjevanje Hitlerjeve diktature

KOMUNISTI BEŽE V RUSIJO. — NARODNOSOCIALISTIČNI PREVRAT NA HESENSKEM. — DOCELA REVOLUCIONARNE METODE.

RIGA, 8. marca. Poroča se, da prehaja veliko število potnikov iz Nemčije preko Letonske v sovjetsko Rusijo. Komunisti beže pred Hitlerjevsko diktaturo v množicah. Nemške oblasti ne delajo onim, ki hočejo preko meje iz države, nobenih ovir.

FRANKFURT, 8. marca. Ko je predsedniškim hesenski deželni poslanec dr. Müller kot pooblaščenec državnega notranjega ministrstva prevzel vodstvo političskih zadev na Hesenskem, je bilo okrog polnoči notranje ministrstvo zasedeno po voljkih Hitlerjevskih napadalnih oddelkov. Včeraj zjutraj je stala pred poslopjem dvojna straža omenjenih ljudi z lekljenimi čeladami, karabinkami in ročnimi granatami. V teku preteklih noči je bilo zasedeno in temeljito preiskano tudi poslopje socialnodemokratske lista »Der Volksfreund« in strokovne organizacije. V poslopju državnega predsednika se je ponoči nastanila straža Hitlerjevskih napadalnih vojakov, ki so nemogoče k

predsedniku vsak dostop in so prekinili tudi vse telefonske zveze s palačo. Zaradi tega je onemogočen tudi uradni promet med državnim predsednikom in ostalo Nemčijo. Državni komisar za policijo je imenoval za svojega namestnika deželnega poslanca dr. Besta, za zunanje referenta pa policijskega polkovnika Bendela-Sartoriusa.

SRDITI BOJI NA MEJI KITAJSKE.

PEJING, 8. marca. Pri Hupekauju se je vnela huda bitka med Japonci in maršalom Cangsuljanom, ki brani s 30.000 možmi tamkajšnje prelaze in klanice. Japonsko topništvo strašno obstreljuje kitajske postojanke, ki branijo japonskim četam vsako prodiranje čez važne položaje. Topništvo krepko podpirajo tudi bojna letala, ki vodijo artilerijski ogenj in obenem mečejo na Kitajce ogromne množine bomb in razstreliva. Prebivalstvo v Pekingu je zelo razbur-

Dnevne vesti

Iz železniške službe. Premeščeni so: Anton Pšeničnik iz Maribora za šefa postaje Rače-Fram, Alojzij Rižnar, vlakovodja iz Murske Sobote v Celje, Herman Požar iz Čakovca na Rakek in zvezničnika France Kotnik iz Maribora v Zagorje ter Janez Jevšovar iz Maribora v Celje.

Duhovniške vesti. Župnik in dekan Anton Podvinski se je odpovedal župniji Zavrče. Za upravitelja dekanije Zavrče je bil imenovan Ignac Škamlec, župnik pri Sv. Andražu v Halozah. Za provizorja v Zavrču pa je postavljen tamkajšnji kaplan Konrad Jarh. Kaplan Franc Satler pri Sv. Juriju ob Ščavnici je imenovan za župnika na Gomilskem. Župnije sta menjala novo imenovani župnik France Grobar na Črešnjicah in župnik France Hlastec pri Sv. Marku niže Ptuj. Nadalje so premeščeni kaplani: Rudolf Vahčić iz Ruš k Sv. Juriju ob Ščavnici, Anton Radanovič iz Žreč v Braslovče, Janez Leber iz Luč v Žreče in Venceslav Jastrobnik iz Ponikve v Luče.

Nov grob. V Svečini je pretekli torek preminil posestnik g. Jožef Jamšek. Pokojni je bil splošno priljubljen in zelo ugleden mož ter dober družinski oče, ki ga bodo domači težko pogrešali. Naj mu bo lahka zemlja domača, žalujočim preostalim pa naše iskreno sožalje!

Občni zbor mariborske podružnice SPD je bil sinoči v lovski dvorani hotela »Orel«. Zanimanje zanj je bilo izredno veliko. Navzočih je bilo 160 oseb, med njimi tudi zastopniki oblasti, in sicer mestni župan g. dr. Lipold, okrajni glavar g. Milan Makar ter zastopniki skoraj vseh kulturnih in nacionalnih društev iz Maribora. Dnevni red je bil tako velik, da je trajal občni zbor cele 4 ure in se je končal šele ob polnoči. Otvoril ga je in vodil velezaslužni predsednik g. dr. Senjor. Po poročilih posameznih funkcionarjev so sledile volitve, pri katerih je bila izvoljena naslednja nova uprava: predsednik g. inž. Šlajmer, odborniki pa gg. Majer, inž. Jelenec, Gajšek, Škofič, dr. Sekula, Strašnik, Soršak, Pagon, Kravos, kap. Novak, Kasper, dr. Rojko, dr. Jehart, dr. Irgolič, mag. Maver, dr. Rosina, inž. Jug, Vetrli, kap. Gmus, inž. Wolf, kap. Jančičovič, Leonard, dr. Kovačec, Golubovič, dr. L. Kac, dr. Dev, inž. Dev, Pivka, Voglar in dr. Bergoč. Za namestnike: gg. dr. Berlic, Černotič in Rauter. Nadzorni odbor: gg. D. Rosina in Dostal. Obširno poročilo ter potek občnega zbora objavimo zaradi pomanjkanja prostora v jutrišnji številki.

Komorni koncert ljubljanskega godalnega kvarteta. Sinoči so nas drugi obiskali štirje ljubljanski komorni glasbeni umetniki: Leo Pfeifer, Franjo Stanič, Vinko Šušteršič in Oton Bajde, ki so pod imenom »Ljubljanski godalni kvartet« nastopili pod okriljem Ljudske univerze v njeni dvorani, ki jo je mariborsko občinstvo napolnilo do zadnjega kotička. S svojim nastopom so nam mladi umetniki pripravili izreden glasbeni užitek, kakršnih smo dejanski le malo doživeli. Zato pa smo jih tudi tako prisrčno sprejeli in nagradili za njihova izvajanja z navdušenim priznanjem. Z iskrenim zanosom in preciznostjo so mladi umetniki podali Beethovnov kvartet v C molu iz op. 18 ter želi za svoja izvajanja navdušen aplavz. Nato je sledil Borodinov kvartet v D-duru, ki je bil prav tako učinkovit. Najmogočnejša pa je bila zadnja točka sporeda, Debussyjev kvartet v G-molu iz op. 10, ki so ga podali s tako iskrenim razumevanjem in s tako tehnično dovršenostjo, da je bilo navzoče občinstvo presenečeno, in je priredilo izvajalcem navdušene in prisrčne ovacije. Umetniki so si s tem pridobili vsesplošno zaupanje in želimo, da nas čimprej zopet obiščejo.

Ciril-Metodov zbor iz Zagreb bo nastopil v soboto 11. t. m. ob 20. uri v unionski dvorani pod vodstvom svojega dirigenta Borisa Komarevskega. Zbor, ki goji samo vzhodno cerkevno in duhovno pesem, je v kratkem času dosegel že velik sloves. Opozorjamo mariborsko javnost na ta zanimiv umetniški koncert.

Okrajno učiteljsko društvo za Maribor, desni breg, zboruje dne 11. t. m. ob 9.30 v Nabavljalni zadrugi po na zadnjem zborovanju določenem programu.

Občni zbor krajevnega odbora Jadranske straže. Pretekli ponedeljek je imel mariborski krajevni odbor Jadranske straže v lovski sobi pri »Orlu« svoj letošnji občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. dr. Rapotec. Poleg poročila o poslovanju v pretekli poslovni dobi je predsednik naglasil tudi potrebo po čim intenzivnejši pritegnitvi mladine v vrste Jadranske straže. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Janko Pirc je razvidno, da šteje mestna organizacija 400 članov, naraščaj pa 1700. Ugodno je bilo tudi blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik g. Silvin Rode. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika g. dr. Rapotec, za podpredsednika g. prof. Saršon, za tajnika g. Janko Pirc, za blagajnika g. Silvin Rode, za gospodarja pa ravnatelj g. Ajdišek; v odbor pa so bili izvoljeni gg. Golob, prof. Sevnik, Sila, Gorup in Bevk, nadalje ge. Lavrenčičeva in Armancinjeva, inž. Domicelj in carinik Rozek; za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen ravnatelj g. Kadunc, za člane pa g. prof. Cotič, kontrolor Karis, šolski nadzornik Samec in Herma Bračičeva.

Ljudska univerza v Mariboru. V petek 10. marca nas obišče slovit zagrebški zgodovinar univ. prof. dr. Gavazzi. Predaval bo o zelo interesantni temi »Iz življenja in kulture polarnih narodov«. Številne izbrane skioptične slike bodo pojasnjevale svojevrstne pokrajine in nazorno prikazovale ljudstvo v njegovi borbi za vsakdanji kruh, njegovo rodbinsko življenje, običaje, religijo itd. V ponedeljek 13. t. m. pa bo pričetek cikla o najvažnejših mednarodnih vprašanjih. Prvo predavanje ima univ. prof. dr. Andrássy iz Zagreba, ki bo govoril o prizadevanju narodov za mirno rešitev mednarodnih sporov v preteklosti.

Ljudska univerza v Studencih. V četrtek 9. t. m. ob 19. uri bo gosp. strokovni učitelj Ivan Lavrenčič razpravljal na podlagi okostnjaka o pomenu telovadbe in sporta.

Vse pisarniške potrebščine v največji izbiri, cene solidne: Zlata Brišnik, Slovenska 11.

Z rednim uživanjem JAFFA pomaranč si ohranimo mladost in prožnost.

Engros zaloga **Miloš Oset, Maribor**

Ne pozabite na zanimivo predavanje o usmerjenosti povojne inteligentne mladine, ki bo v četrtek 9. t. m. ob 20. uri v palači Delavske zbornice!

Davčna uprava v Mariboru opozarja vse službodajalce, ki plačujejo uslužbenški davek v markicah, in knjižic za uslužbenški davek vseh svojih uslužbencev in poslov še niso vposlali v pregled, da to store najpozneje tekom 8 dni, da se izognejo individualnim pozivom in eventuelnim kazenskim posledicam. Hkrati se opozarja, da se mora plačevati od 1. jan. 1933 naprej tudi na uslužbenški davek v markicah po zakonu o naknadnih in izrednih kreditih k proračunu za leto 1932/33, da se olajšajo razhodki za javna dela, prehrano siromakov in nezaposlene delavce — prispevek, in sicer do letnih 5000 Din davka 1%, od 5000 do 10.000 Din 1.5% itd. Tudi ta prispevek se plačuje v markicah vsak mesec, če je pa znesek premalen, četrtletno ali polletno.

Kajenje po javnih lokalih. Svoječasno smo čitali v vseh naših listih o neki ministrski odredbi, po kateri se dovoljuje kajenje tudi tam, kjer je bilo doslej prepovedano. Povsod bi to dovoljenje ne bilo umestno, vsekakor pa v veži našega gledališča, kjer pač ni nobene nevarnosti, da bi cigarete povzročile požar. Policijski organi pa še doslej niso dobili nobenih naročil glede ukinitve prepovedi in je kajenje tam še vedno prepovedano. Zato bi bil skrajni čas, da se to stori, kajti prepelj na hodniku je neznošen.

Drava narašča. Radi zadnjega južnega vremena, ki je raztalilo precej debelo plast snega, ki je še pred kratkim pokrivala vso pokrajino in radi zadnjega dežja je Drava močno narasla. Naglo in besno tera umazane valove proti jugu, kjer so ponekod že nastale poplave radi naraščajočih gel-

Vozne olajšave. Jadranska obala, zdravilna kopališča in objezerska mesta, po desetdnevem bivanju četrtninska vožnja pri povratku. — **Zenitovanjsko potovanje,** polovična vožnja za novoročence po naših železnicah. — **Leipzig, sejem,** od 5. do 12. marca, 25% znižana vožnja, legitimacija Din 90. — **Dunaj, sejem,** od 12. do 19. marca, vizum prost in 33% znižana vožnja, legitimacija Din 50. — **Praga, sejem** od 19. do 26. marca, 25% pri nas in v Avstriji ter v Češki 33% znižana vožnja, legitimacija Din 35. — **Budimpešta, sejem** od 23. do 27. marca, znižana vožnja, znižani vizum. — **Rim,** sveto leto od 25. marca 1933 do 2. aprila 1934, 50% za posameznike ter 70% za skupine znižana vožnja. Vse nadaljnje informacije daje »Putnik« (Tourist Office), Maribor, Aleksandrova cesta 35, telefon 2122.

Druga letošnja dražba krzen v Ljubljani na velesejmu bo 27. t. m. Iz dosedanjih dražb »Divje kože« je kaj dobro razvidno, kako važna je skupna organizirana prodaja za naše lovstvo. Tudi letošnja prva dražba meseca februarja je nad pričakovanje dobro uspela, posebno kar se tiče zares prvovrstnega blaga. Kdor ima še kože, naj jih takoj pošlje »Divji koži«, Ljubljana, velesejem, da tako izrabijo priložnost in vnovči svoje blago, ker se dražba kož potem ne bo več ponovila.

Sokol II naznanja cenjenemu občinstvu, da je igra »Legionarji«, ki bi se morala 11. t. m. igrati v kadetnici, preložil na poznejši čas.

Okrožna strelska družina ima svojo I. redno sejo v četrtek, dne 9. t. m. ob 20. uri pri »Orlu« v lovski dvorani.

Kino Union. Danes zadnji dan izvrstni ljubavni in zabavni film »Poročno potovanje v troje« z Brigito Helmo-vo, Oskarjem Karlweisom in lepo Dunajčanko Susi Lannerjevo. Film vsebuje krasno godbo, petje in posebno lepe naravne posnetke z otoka Caprija. Pozor: V četrtek pride edinstvena senzacionalna veseloigra »Paprika«.

Grajski kino. Danes zadnji dan film Anny Ondre: »Če beba ljubi«. Vesela zgodba. Razkošna oprema. Vesele in zabavne pesmi. Poleg Anny Ondre nastopijo Willy Stettner, Olly von Flint in Albert Panlig. Razen tega sodeluje priznani najboljši ženski pevski jazz »Singing Babies«. V četrtek nov spored!

Huda nesreča v tekstilni tovarni Bfen v Studencih. Včeraj popoldne ob 16. uri se je pripetila v Bfenovi tekstilni tovarni v Studencih huda nesreča. Pri centri-fugalnem stroju je bil zaposlen 25letni mizar Josip Adam iz Studencev. Po nesrečnem naključju pa ga je zgrabil stroj za desno roko in mu jo odtrgal nad komolcem. Ponesrečeni delavec je padel radi groznih bolečin v nezavest in so ga takoj z nekim osebnim avtom prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Tat v stolnici. V jutrnjih urah je neznan storilec ukradel ključ iz vratice tabernakla nekega stranskega oltarja in izginil brez sledu. Ključ je pozabil v vratih duhovnik, ki je davi maševal pred oltarjem. Tatvino ključa je prijavil stolni župnik msgr. Umek tukajšnji policiji.

Nezgod. Pretekli torek zvečer je doletela 37letnega kočijaža Alojzija Juga pri Sv. Jerneju huda nezgoda. Pri podiranju drevja mu je padlo na nogo težko deblo in mu jo zlomilo nad kolenom. Ponesrečenega kočijaža so morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Popadljiv pes je ugriznil sinoči 38letnega železničarja Simona Mogeta v levonogo pod kolenom tako hudo, da je moral Moget iskati pomoči v bolnišnici.

Aretacija razpečevalca pornografskih zrcal. Pri nekem mariborskem trgovcu je naročil v zadnjem času neki podjeten ljubljčan večjo množino žepnih zrcal, ki so na zadnji strani opremljena z raznovrstnimi pornografskimi slikami. Te dni je bil razpečevalac aretiran in oddan sodišču.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 6.8 stopinj nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 6.6 stopinj nad ničlo; barometer je kazal pri 14 stopinjah 744.1, reduciran na ničlo pa 742.4; relativna vlaga 91; vreme je oblačno in tiho ter polagoma rosi.

Na odno gledališče

REPERTOAR:

Sreda, 8. marca: Zaprto.
Četrtek, 9. marca: ob 20. uri »Faust« Red A.

Petek, 10. marca: Zaprto.
Sobota, 11. marca ob 20. uri »Grob neznanega vojaka«. Premiera. Red B.

Gounodovo opero »Faust«, eno najlepših del operne literature, ki je letos na mariborskem odru doseglo zelo lep uspeh, bodo ponovili v četrtek 9. t. m. za red A.

Prihodnja premiera bo to soboto. Upri-zorili bodo Raynaldov »Grob neznanega vojaka«, ki je medvomno najlepša tragedija, kar jih je navdahnila svetovna vojna. V tem delu se odigra usoda treh bitij, bojevnik, njegovega očeta in njegove neveste v nekaj urah. Mariborsko uprizoritev pripravlja J. Kovič. Igrajo gg. Kraljeva, J. Kovič in Furijan.

Plesni večer priznanega slovenskega umetniškega para Pina in Pie Mlakar bo v gledališču v četrtek 16. t. m. ob 20. uri. Oba umetnika, ki sta deležna danes že mednarodnega slovesa, sta si za mariborski nastop izbrala zelo pester in kvaliteten spored. (Prokofjev, Rimskij-Korsakov, Chopin, Rahmaninov in drugi.) Veljajo operne cene. Izven.

Katarina trmoglavka

Gostovanje Hansi Niese in njenega ansambla.

Znana dunajska igralka komičnih ulog ga, Hansi Niese je gostovala v ponedeljek zvečer v našem gledališču s svojo skupino, ki tudi Mariboru ni tuja. Upri-zorila je Eugena Hollyja burko v treh dejanjih »Katarina trmoglavka« v režiji igralca skupine Alfreda Mahra. Delo je zdrava sodobna burka brez nevarnih banalnosti in spodobno, da zabava res od srca. Uspeh je pa seveda odvisen samo od igralkine naslovne vloge in precej tudi od režije. Mahrova režija je preprosta, a naravna in fino izdelana, dokaz, da so v velikem svetu že daleč od povojnih eksperimentov, kar bi morali tudi mi bolj upoštevati.

Ga. Hansi Niese je kot Katarina sijajna, kakor pač povsod, kjer nastopa v svoji stroki. Dosti ji pomaga tudi organ. Občudovanja je vredna njena sigurnost, ki jo ustvarja rutina in naravnost, izvirajoča iz resnične umetniške nature. Prav zato je ga. Niese visoko nad vsemi ostalimi člani njene skupine, ki se nam je predstavila v ponedeljek. Katarinina hči Lisa je zaživela v gospodični Rautzova, ki je talentirana igralka z vsemi potrebnimi atributi, a še ne sega v kategorijo nad povprečnostjo. Tretjo žensko, sobarico Mizzi, je upodobila neprisliljeno gđ. Rosl Altova.

Moške vloge so bile podane splošno povprečno, a s fino soigro in med igralki je nekaj močnih oblikovalcev. Henry Smith g. Mohra je bil odigran dokaj pristno amerikansko. Živahnega snubca dr. Schafflerja je ustvaril g. Benesch, vsiljivega Rotbichlerja pa g. dr. Gerhard. Izvrstno tipiziran je bil Jean Barsoni g. Schmiedlerja, zelo močan preiskovalni sodnik dr. Becker pa g. Brand. Manj posrečena sta pisar Bolitansky g. Baar in zlasti policijski inspektor g. Hansen.

Obisk je bil rekorden, ker so gledališče napolnili mši Nemci, ki se ga sicer ogibljejo kot vrag križa. Videli pa smo tudi nekatere, ki se ne štejejo za Nemce, pa jih kljub temu ob drugih prilikah vedno pogrešamo. Takole gostovanje je tudi zato zelo poučno. —r.

„PAPRIKA“

V četrtek, dne 9. marca svečana premiera!
Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

Noseče matere morajo skušati vsako zagatenje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo« vo-dajo, ker se lahko uporabi in se mlo odpirajoči učinek zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Položaj brezposelne inteligence

IZ ZVEZE MLADIH INTELEKTUALCEV

Veliki gospodarski krizi se je pridružil nov simptom — nadprodukcija inteligence. Najhujše socialno in v še večji meri moralno zlo je ravno v naraščanju brezposelne intelektualne mladine.

Zavedati se moramo, da je ta brezposelna mlada inteligenca izšla iz uradnih, kmetijskih, delavskih in obrtniških družin malega človeka, t. j. onega, ki ga je današnja kriza najbolj zadela. Starši z vso težavo komaj in komaj vzdržujejo doštudirano mladino. Zato živi v skrajnem pomanjkanju vsakdanjega kruha in v vedni negotovosti za jutrišnji dan. Še hujše je v družinah, v katerih je več brezposelnih absolventov raznih šol, ki čakajo že po več mesecev in celo let na zaposlitev in zaslužek.

Pomniti moramo: za mlado inteligenco je brezposelnost mnogo več kot samo pomanjkanje zaslužka, kajti ona se le ob delu dviga in vzgaja v koristne državljane, zmogljive voditelje naroda in pozitivne kulturne delavce. Prisiljena k brezdelju in postopanju je izpostavljena velikim moralnim nevarnostim. Ginevajo ji tudi sposobnosti za izvrševanje življenjskih nalog. Zavest, da je izrinjena iz človeške družbe, čuti manjvrednosti, nekoristnosti in nepotrebnosti ter s tem v zvezi prazno in nekoristno življenje, polno razočaranj ji dan za dnevom bije v obraz ter jo vedno bolj razjeda in uničuje. — Nikjer pa ni znaka, da se bo stanje v bližnji bodočnosti vsaj znatno izboljšalo.

Zavest, da se posameznik izgubi v borbi za obstanek ter se prav lahko utopi v obupu in malodušju današnjega časa, dobi lahko tisoči kljubujejo kot trdna skala, je vzbudilo v nekaterih izmed nas brezposelnih idejo za osnivanje organizacije mlade, predvsem brezposelne inteligence. Večina prizadetih je uvidela časovno nujnost močne organizacije, ki bo ščitila njene stanovske interese ter bo s pomočjo dosledne statistike uvedla

v sodobni konglomerat sistematičen red. Poleg tega pa dela gibanje za okrepitev in poglobitev zavesti skupnosti inteligence vseh stanov. Kajti le ta skupnost bo lahko koristila močnejši narodno-kulturni in državni skupnosti in bo gradila boljšo bodočnost ter s tem preprečila nevarnost velike socialne katastrofe.

Zveza mladih intelektualcev, kot se imenuje organizacija, se deli v stanovska združenja in ta v krajevne delovne krožke. Smoter teh krožkov je pretvoriti v brezposelni inteligenci njeno pasivnost v aktivnost, njeno lenobno brezdelje v tvorno dejavnost, njeno opazovanje in čakanje pa v spopolnjevanje in pripravljanje za življenjsko poslanstvo, ki bo odločilno v bodočnosti. Kajti na vsak način bi bilo zgrešeno, če bi z novim časom ne prišla tudi korektura preteklosti, nove metode ter nove in boljše oblike življenja.

To so glavni motivi, ki so privedli organizacijo v življenje. Vendar so se kmalu pojavile ovire v finančnem oziru. Članska članarina na leto v iznosu 5 Din ni zadostovala niti za najnujnejše poslovne zadeve. Radi trajnega pomanjkanja finančnih sredstev se organizacija ni mogla razviti v zadostnem obsegu. Marsikaj, kar je imelo vodstvo prvotno v načrtu, je moralo odpasti. Vse delo se je omejilo na najnujnejše.

Zato pa tem veselejšo pozdravljamo dejstvo, da se je okrajno učiteljsko društvo za mesto Maribor na lastno iniciativo odločilo ter poklonilo Učiteljskemu združenju naše organizacije 500 Din. Smatramo za svojo dolžnost, da se imenovanemu društvu javno najiskrenjeje zahvalimo za nepričakovan velikodušen dar.

Na vse ostale pravne in fizične osebe pa apeliramo: »Posvetite več pozornosti mladi — brezposelni inteligenci!«

že opetovano zavzeli za zgraditev večjega in dostojnejšega postajnega poslopja.

Tudi druge naprave te postaje so nezadostne. To velja tako za premajhno skladišče, kakor tudi za preozki nakladalni prostor ob edinem stranskem tiru. Tu se zbira razno izvozno blago iz obširne okolice, ki sega preko apaške kotline do Marije Snežne in še v Slovenske gorice do Negove in Sv. Benedikta, tu sem pa prihaja tudi razno blago, namenjeno v te kraje. Ob količnejšem dovozu raznega blaga, n. pr. sadja, krompirja, jajec, opeke itd., sta nakladalni in dovozni prostor prenapolnjeni. To se je pokazalo zlasti v sadni sezoni 1932, ko je radgonska okolica pošiljala na postajo Gornjo Radgono velike množine jabolk. Vozovi so takrat zastavili tudi glavno prevozno cesto skozi trg ter tako ovirali redni cestni promet. Povrh gre vsa izvozna roba iz Prekmurja in vseh postaj do Ormoža, namenjena v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo itd. preko Gornje Radgone.

Železniška uprava je sicer že davno uvedla potrebo po zgraditvi novega po-

stajnega poslopja in po razširitvi postajnih naprav sploh. Izdelala je tudi že podrobne načrte ter postavila v proračun primeren znesek. Pričela je celo dovažati ugaske za nasipavanje prenzko ležečega terena, vendar je to delo hitro opustila, in vse je ostalo pri starem. Za odkup sveta, polaganje novega tira, zidanje eno nadstropne lične postaje, skladišča itd., je bilo proračunanih 830.000 Din. Po informacijah poslanca g. Jakoba Zemljiča pa se je kredit, namenjen za postajo Gornja Radgona, porabil za drugo obmejno postajo, in sicer za Rateče-Planico.

Tri obravnave pred malim kazenskim senatom

Pokušen požig. — Nasilen tihota pec. — Oče ubijalec svojega sina.

Prvi je stopil včeraj pred mali kazenski senat tukajšnjega okrožnega sodišča 43letni posestnik in trgovec z alkoholnimi pijačami France Kurnik iz Bačkove v Slovenskih goricah, obtožen, da je lani v marcu nasilno nastopil proti finančnim organoma Filipu Javšovcu in Antonu Logariju ob priliki kontrole. Obtožnica mu očita, da se je 22. marca l. l. peljal na vozu v Maribor. Ko sta ga spotjlo srečala omenjena organa finančne kontrole in nameravala preiskati njegov voz — Kurnik je bil namreč na sumu kot tihotapec alkoholnih pijač — je namenoma naglo pognal konja, da je pri tej priliki padel pod voz finančni stražnik Javšovec in se hudo poškodoval. Obtoženec je pri razpravi odločno zanikal vsako krivdo in zatrjeval, da omenjenega dne sploh ni bil namenjen v Maribor. Senat pa je bil drugačnega mnenja in je obsodil Franceta Kurnika na 2 meseca in 14 dni zapor, na 50 Din globe in na plačilo 500 Din kot odškodnino Javšovcu.

Nato je stopil pred tri sodnike 36letni posestnik France Žeks iz Podgorja, obtožen, da je nameraval lani 10. januarja zažgati gospodarsko poslopje posestnika Alojziju Zemljiču v Podgorju. Iz obtožnice je bilo razvidno, da se je obtoženi Žeks omenjenega dne vračal z neke veselice, ki jo je priredila tamkajšnja požarna bramba. Pot ga je vodila mimo Zemljičevega gospodarskega poslopja. Ko je domov grede prispel do tja in si nameraval prižgati cigaro, je iz hudobije vrgel gorečo vžigalnico na slamnato streho, ki pa je bila pokrita z debelim snegom in se zaradi tega ni vžgala. Ker so njegovo dejanje opazili neki njegovi znanci, so ga ovačili orožnikom. Obtoženec je imel tudi jezo na Zemljiča, ki je bil načelnik požarne brambe, in ga je to oboje spravilo na zatožno klop. Pri razpravi je Žeks priznal, da je vrgel vžigalnico na streho in zatrjeval, da ni imel nobenega zlobnega namena. Ker pa so pričje obtožljivo izpovedale zoper njega, ga je senat spoznal krivim in ga obsodil na 1 leto zapor, pogojno za dobo petih let.

Danes dopoldne pa se je zagovarjal pred malim kazenskim senatom 59letni preužitkar Jernej Fideršek iz Popovc, ker je lani 18. novembra zakrivil smrt svojega sina Jakoba.

Iz obtožnice posnemamo: Jernej Fideršek, današnji obtoženec in njegova žena Marija, sta preužitkarja na posestvu

Poslovni krogi v Gornji Radgoni in okolici so pričeli sedaj novo akcijo za svojo postajo. Tudi trška občina, ki je vedno kazala razumevanje za javne potrebe in interes splošnosti, jih pri tem podpira. Stvar naših narodnih poslancev, Zbornice TOI, Zveze trgovskih združenj in drugih organizacij pa je, da sedaj ob sklepanju o novem državnem proračunu skušajo doseči preureditev obmejne postaje Gornje Radgone, ki ne zadostuje, kakor smo videli, prometnim zahtevam ter tudi ne služi ugledu naše države.

pokojnega sina Jakoba v Popovcih. Starša se nista dobro razumela s sinom, ki je včasih zelo sirovo in grdo ravnal z njima. Čestokrat se je sin tudi prepiral radi preužitka, ki jima ga je moral dati.

Kritičnega dne je odšel pokojni Jakob Fideršek na tesarsko delo. Pred svojim odhodom je naročil, da naj obrežejo doma korenje. Ko se je zvečer vrnil in opazil, da korenje ni obrezano, se je začel kregati nad domačimi, zlasti nad starima ter začel v jezi razbijati s pestmi po okru sobe, v kateri stanujeta starša. Pri prepiru je oče zlihl lonec vode po sinu. To pa je sina tako razburilo, da je planil v svoje stanovanje po dolg kuhinjski nož in pričel z njim divje suvati skozi odprto okno, radi česar je segel oče po neki lati in sunil svojega sina z vso močjo v levo oko. Sinek je bil takoj silen, da je leta prodrla skozi oko v možgane. Sin se je zgrudil s smrtonosno rano in je 20. novembra umrl. Nobena zdravniška pomoč bi mu ne mogla rešiti življenja.

Pri današnji razpravi je obtoženi oče odkrito priznal svoje dejanje, izgovarjal pa se je, da ni imel namena usmrtiti svojega sina. Vse, kar je bilo, se je zgodilo le po nesrečnem naključju.

Senat je upošteval zagovor obtoženca Fiderška in ga obsodil na 2 leti težke ječe ter izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let.

Sokolstvo

Sokolsko društvo Ribnica-Josipdol je priredilo 19. febr. t. l. smučarsko tekmo vseh oddelkov. Tekmovalo je vsega 44 pripadnikov Sokola in so se plasirali kot prvi br. Hinko Rajšp na progi 12 km v času 45 min. 52 sek., naraščajnik Franc Dešnik na progi 3½ km v času 12 min. 11 sek., deca na progi 3½ km, prvi Lojze Skočin, 17 min. 15 sek., otroci izpod 6 let na progi 200 m, prvi Peterček Voušek v času 1 min. 47 sek. — Vsekakor je br. Hinko Rajšp na sorazmerno težki progi dosegel zelo dober čas in lahko je ponosen, da je kot Prlek posekal vse domače fante. Le vztrajno naprej, da bo končno imelo naše društvo v svoji sredi tudi župnega prvaka.

Sokol Maribor-matica ima svojo II. redno sejo v četrtek 9. t. m. ob 20. uri v društveni sobi v Narodnem domu. — Zdravo!

Problemi naše severne meje

Nevzdržne razmere na postaji Gornja Radgona.

Tujec, ki prihaja v našo državo preko Gornje Radgone, dobi pri svojem prvem koraku po naših tleh slab vtis, ko vidi, kakšna je obmejna postaja Gornja Radgona. To vam je kakih 12 m dolga in 4 metre široka lesena baraka, nekdanje postajališče, v kateri so prometna pisarna, čakalnica ter prostori za carinsko osebje in policijsko ekspozituro — vse na prostoru kakih 50 kvadratnih metrov. Urađovanje v teh docela nezadostnih prostorih je silno otežkočeno, občinstvu pa je na razpolago le majhna čakalnica, v kateri je ob malo večjem prometu ali slabem vremenu prava gneča. Taka je bila o prevratu, ko se je večji del prometa koncentriral še v avstrijski, tedaj še naši Radgoni, in taka je z malimi izpremembami ostala, dasi se je njen promet silno dvignil, odkar je postala obmejna postaja, dasi so se lokalni činitelji

Arkadij Averčenko:

Povest za rekonvalescente

Doktor je pokazal s prstom kvišku:

»Pojdite tja.«

»S tem hočete gotovo reči,« je zašepetal Korzuhin s slabo nado v glasu, »da pušenje cigar spravi v nered moj proračun in da se bom moral preseliti višje za eno nadstropje?«

»Govorim o smrti,« je udarilo trdo iz doktorja.

Korzuhin je stisnil ustnice, spačil obraz, pristopil k mizi, pograbil škatlico s smotkami in jo ježno vrgel v peč.

»Junak,« je rekel zdravnik. »Bolni zob je treba hitro izpuliti.«

»Tudi zob?« je jecljal Korzuhin. »Tudi zob...?«

»Ne, zoba zdaj še ne. To pravim samo tako.«

Čez teden dni je bil doktor zopet pri Korzuhinovihi.

»Natalija Pavlovna mi je telefonirala, da se vam je ponoči bledlo?«

»Ta je bosa. Čemu naj bi se mi mešalo?«

»No, pa pogledimo. Slečite se... Aj, aj,

aj... Priatelji! Za vaše živce bine dal piškavega oreha.«

Korzuhinu ni niti na misel prišlo, da bi stopil z doktorjem v kupčijske zveze, pa se je vendar ustrašil.

»Kaj mi je torej storiti? Kaj, Bože mi?«

»Hodite pozno spat?«

»Ob treh, ob štirih zjutraj. Ostajam v klubu.«

»Kvartajo tam, gospod doktor,« je tožila Nata.

»Kaj pravite? To je vendar samomor. Ali hočete ohraniti ostanke svojega zdravja?«

»O, rad.«

»Vrag vzemi klub s kartami vred. V posteljo morate — o polnoči. Pred spanjem se umivajte z mrzlo vodo.«

»Vse napravim kakor pravice,« je iztisnil iz sebe s tragičnim glasom. »Priddno se bom umival.«

Doktor je dolgo menal, gnetel in trepljal Korzuhina.

Tolkel ga je s pestjo v pleča in vpraševal:

»Ali boli?«

»To se ve, da boli.«

»In tukajle?«

»Ojoj.«

»Živci, živci, živci. Treba jih je pomiriti. Ali imate radi godbo?«

»Najrajši operete.«

»Ne, to ni za vas. Vi morate poslušati kaj resnega, resničnega, umetniškega. Him... Veste kaj? Prav te dni se prične vrsta Wagnerjevih oper. Preskrbite si abonement!«

»To bo imenitno!« je vzkliknila Nata in ploskala v dlan. »Moji znanci hočejo prav zdaj prepustiti abonement. In tako bomo hodili skupaj... Wagner — kakšno razkošje!«

»Preiščite me temeljito,« je poprosil Korzuhin iz dna srca. Mogoče najdete kaj lažjega, s čimer bi se dal nadomestiti Wagner. Vsaj kakšno običajno opero... ali cirkus...«

Doktor je udaril Korzuhina s pestjo v žličico in vprašal:

»Boli?«

»Pa kako!«

»No, zdaj vidite — kaj boljšega od Wagnerja si ni mogoče izmisliti... Ču-

dak ste... Pravite — cirkus. To je prav tako, kakor če bi revmatičnemu bolniku dajali kroglice za kašelj. Medicina, prijatelj, je taka reč, da... hm... hm!...«

Doktor je postal domači zdravnik pri Korzuhinovihi.

Neki dan ga je preiskal, potrepal in vzdihnil:

»Zdaj gre pa zares.«

»Govorite — ne mučite me — za kaj gre?« se je zgrnil Korzuhin.

»Motor!«

»Ali je mogoče? Kakšna bolezen je to? Gotovo psychomotor?«

»No, navadni motor. Vi se ne smete več voziti z izvoščkom — ne prenesete najmanjših streslajev! Ali slišite? Vaša prsna in trebušna mrena nista v redu. Potrebujete motor!«

»Poslušajte!« je povzel Korzuhin. »Vi ste vendar doktor? Gotovo. Vi pogledate bolnika?... Res, izborni... Recimo, da je tisti pacient bolan. Dobro. Sedete in mu napišete recept. Pravilo je, da hodimo z receptom v lekarnico. Ali še nikdar in nikoli nisem slišal, da bi kdo z receptom šel v avtomobilsko garažo!«

(Konec jutri.)

Rudyard Kipling:

Milijonar in njegov sin

(iz angleščine prevedel Josip Poljanec.)

Harvey se je davil od jeze, Troop pa je tolažilno nadaljeval: »Žal nam je zate. Prav, žal nam je zate — in še tako mlad si. Mislim, da ne bomo več govorili o denarju.«

»To se ve, da ne boste. Ukradli ste mi ga.«

»Kakor ti je prav. Ukradli smo ga, da, če ti kaj pomaga. No, sedaj pa, kar se tiče vrnitve. Recimo, da bi nam bilo mogoče to storiti, kar pa ni, ti sploh nisi v primernem stanju, da bi se vrnil na svoj dom; tudi smo mi pravkar šele prišli v te dele oceana, da si služimo kruh. Mi ne vidimo velike potrebe niti po polovici od sto dolarjev na mesec, kamo-li denar za majhne izdatke. Ako nam bo sreča mila, bomo zopet na suhem nekako prve tedne septembra.«

»Ampak — ampak sedaj je šele maj, jaz vendar ne bom ostal tukaj, in brez dela, samo zaradi tega, ker hočete ribe loviti. Ne morem, vam pravim!«

»Pošteno in pravično; pravično in pošteno. Nihče ne zahteva od tebe, da ne bi nič delal. Vse polno je dela, ki ga ti lahko opraviš, posebno ker je Oto padel z ladje. Bojim se, da se ni dovolj močno držal v viharju, ki smo ga tam imeli. No, nazaj ga ni bilo, da bi mi to zanikal. Sedaj si pa ti padel med nas, prav po božji previdnosti, kakor vse kaže. Bojim se samo, da je kaj malo, kar znaš delati. Mar ni tako?«

»Jaz znam narediti, da bo vam in vaši tolpi kar vroče prihajalo, ko pridemo na suho,« je rekel Harvey in grozeče momljaj o »morskem razbojništvu,« tako da se je Troop skoraj — ne popolnoma — nasmehnil.

»Samo ne gobezdaj! Na to sem čisto

pozabil. Na naši ladji ne zahtevamo, da bi govoril več kakor te je volja. Imej oči odprte, pa pomagaj Danu pri njegovem delu in podobnem, in jaz ti dam — vreden nisi, ampak dam ti — deset in pol dolarja na mesec, recimo vsega skupaj... petintrideset dolarjev na koncu vožnje. Malo dela ti razvedri glavo. Svoje zgodbe o tateju in mami in denarju pa nam lahko pozneje poveš.«

»Mama je na parniku,« je rekel Harvey in oči so se mu napolnile s solzami. »Tako me peljite v New York.«

»Uboga reva — uboga reva! Ako te dobi nazaj, bo pozabila na vso žalost. Na ladji nas je osem; ako bi se sedaj vrnil — pot je kakih tisoč milj dolga — bi zamudil pravi čas za ribolov. Mornarji ne bi hoteli nič slišati o tem, tudi ako bi jaz bil za to.«

»Ampak moj oče bo vse poravnal!«

»Poizkusil bi. Prepričan sem, da bi poizkusil,« je dejal Troop, »toda tisto, kar ulovimo rib tekom tega časa, je kruh osmero mož. Tudi zdrav boš, ko ga vidiš jeseni. Pojdi in pomagaj Danu. Plače dobiš deset dolarjev in pol na mesec, kakor sem rekel, pa hrano, kajpada, kakor ostali izmed nas.«

»Mar mislite, da vam bom čistil sklede, ponve in tako dalje?«

»In druge reči. Nobenega vzroka nimaš kričati, pobič!«

»Pa ne bom! Moj oče vam bo dal dovolj, da si lahko kupite tako umazano majhno ribjo skrinjo,« — Harvey je začepetal po krovu — »desetkrat, ako me varno pripeljete v New York; tudi — ste na vsak način za stotrideset dolarjev pri meni v žlahti.«

»Ka-ko?« je dejal Troop in jekleni

obraz se mu je pomračil.

»Kako? Saj veste še dobro. In pri vsem tem zahtevate, da vam opravljam hlapčevska dela —« Harvey je bil prav ponosen na ta pridevnik — »vse do jeseni. Povem vam naravnost, da ne bom. Me slišite?«

Ko se je Harvey tako repenčil okrog njega, je Troop nekoliko časa z velikim zanimanjem motril vršič glavnega jambora.

»Tiho!« je izpregovoril naposled. »Kar sem dolžan storiti, storim. Samo to je pametno.«

Dan se je priplazil bliže in pocukal Harveya za komolec. »Nikar ne draži več očeta,« je prosil, »že dvakrat ali trikrat si mu rekel tat; kaj takega ne trpi od žive duše.«

»Pa ne bom!« je Harvey malodane zavpil, ne meneč se za nasvet, Troop pa je še vedno razmišljal.

»Malo neprijazno se mi zdi tako vedenje,« je izpregovoril naposled in oči so se obrnile od jambora do Harveya. »Jaz ti ne oponašam, pobič, prav nič, a tudi ne boš meni štel v zlo, če stresim žolč iz želodca. Glej, da si zapomniš, kaj ti rečem. Deset dolarjev in pol na mesec plače imaš kot drugi strežaji na ladji — na hrano in vse drugo — za to, da se učiš, pa zaradi tvojega zdravja. Da, ali ne?«

»Ne!« je zavpil Harvey. »Peljite me v New York, sicer naj te...«

Ni se dodobra spominjal, kaj je sledilo tem besedam. Ležal je v odtočnem žlebu in se držal za nos, iz katerega mu je tekla kri, Troop pa je vedro zrl nanj.

»Dan,« je velel sinu, »ta pobič me je razdražil s svojim prenačlenim govorjenjem takoj, ko sem ga videl. Ne daj se zapeljati v prenačleno govorjenje. Dan. Meni je prav žal zanj, več, ker se mu meša v zgornjem delu glave. Zaradi tega ni odgovoren za psovke, ki mi jih je

našel, niti za druge svoje besede — in tudi ne zaradi tega, ker je skočil z ladje skoraj sem, prepričan, da je sam skočil. Bodi dober z njim, Dan, drugače jih dobiš še enkrat toliko, kolikor sem jih dal njemu. Takole krvavenje vedri glavo. Pusti ga, da se mu odteče.«

Troop je odšel svečano v kabino, kjer so imeli on in starejši mornarji ležišča, in je pustil Dana, da je tolažil nesrečnega detiča tridesetih milijonov.

Drugo poglavje.

»Saj sem te svaril,« je dejal Dan, ko so padale debele, hitre solze po temnem, umazanem oboju. »Tatej ni nagle jeze, ampak zaslužil si pošteno, kar si dobil. Aa! Tako govorjenje ni za nikamor!« Harveyju so se rame dvigale in padale ob krčevitem ihtenju brez solz. »Dobro vem, kako je človeku, kadar se mu kaj takega prigodi. Ko me je tatej prvokrat naščkal, je bilo tudi zadnjikrat — in to se je zgodilo, ko sem se prvokrat podal na morje. Ti je hudo? Se čutiš zapuščenega? Ej, dobro poznam to.«

»Zares mi je hudo,« je ternal Harvey. »Ta človek je ali nor ali pijan — ne morem nič storiti!«

»Nikar ne reci tega tateju,« Dan. »On je zoper vsako pijačo več, rekel mi je, da se ti je bržko, šalo. Kaj za božjo voljo te je i da si mu rekel tat. Moj tatej je!«

Harvey je sedel pokoncu, si brčistil nos ter pripovedoval zgodbo grešanem zviku bankovcev. »Ka se mi ne meša,« je končal. »Samo tvoji oči sploh še nikdar ni videl hkrati več kot en bankovec za pet dolar moj oče pa bi si lahko vsak teden tako ladjo, kot je tale, pa še ne bi grešal tistega denarja.«

»Saj veš, koliko je naša ladja v Tvoj atej mora imeti silno denarja ko ga je pa pridobil? Povej še naprej.« (Dalje prihodnjik.)

Grozote trgovine z belim blagom

KOMISIJA DRUŠTVA NARODOV JE PROUČILA VPRAŠANJE PROSTITUCIJE VSEH DRŽAV IN VSEH KONTINENTOV. — STRAHOTNI PODATKI IZ ŽIVLJENJA BLODNIC. — NOVI UKREPI ZA POBIJANJE PROSTITUCIJE IN JAVNIH HIŠ.

Že leta 1925, je storilo Društvo narodov z denarno pomočjo urada za socialno higieno v Newyorku vsestranske in temeljite korake proti razširjenosti in metodam trgovine z belim blagom ter za pobijanje javne in tajne prostitucije. Poseben odbor je proučeval to perečo moralno vprašanje na področju 28 držav Evrope ter na področju Severne in Južne Amerike in zbral žalostne podatke, iz katerih se zrcali sramota človeškega življenja.

V maju leta 1930, je bilo sklenjeno, da se v tem oziru posveti največja pozornost tudi Daljnemu vzhodu in je omenjeni urad dal na razpolago znaten znesek. Poseben anketni odbor se je takoj nato podal na proučevanje, ki je trajalo od novembra 1930, pa do marca lanskega leta. Obiskal in prepotoval je vsa mesta Japonske, Kitajske, Filipinov, Indokine, Nizozemske Indije, Levanta in Palestine. Oblasti omenjenih držav so podpirale delo odbora, ki je sestavil nad 400 strani dolgo poročilo o vsem, kar je doživel in ugotovil.

Nestoto primerov prikazuje ne le senzacije, temveč hude sociološke posledice zločinske trgovine, brez ozira na plemo ali kulturo. Strahotni so zlasti pri-

meri na Kitajskem, kjer je trgovina najbolj razvita, vključ strogim odredbam vseh merodajnih oblastev. K tako širokemu razmahu pripomorejo namreč prastari običaji, da siromašni starši na deželi oddajo proti odškodnini v najem svoja dekleta mestni gospodi. Na ta način se s prodanimi dekleti polnijo javne hiše, širi se prostitucija in množe se vrste takozvanih »Singing girlsov«. Poročilo podrobno navaja, kako se ravna s temi dekleti, kako jih zapirajo in ponovno prodajajo in kupujejo. Cene takim dekletom so do sto, le v redkih primerih do 1000 dolarjev.

Često pa se pripeti, da se posreči izvaženemu ali ugrabljenemu in prodanemu dekletu pobegniti, ali reši se s pomočjo policije. Na Kitajskem ima prostitucija svoja središča v Šanghaju, Pekingu in Kantonu. Karakteristična in polna grozot je anekdota nekega trgovca z belim blagom, ki je potopil deset kupljenih mladenk, ko je zaslužil, da so mu oblasti za petami. S silo je dal odvesti nesrečna dekleta v precej velik čoln in ukazal svojemu slugi odvesti daleč na odprto morje, kjer jih je sluga po gospodarijem naročilu zmetal v morje.

Poglavje zase pa tvori mesto Harbin,

ki je pribežališče ruskih deklet, ki so na begu iz Rusije popadale v žrelo moralne propasti. One pridejo navadno v roke ruskim ali kitajskim trgovcem z belim blagom, in ti jih pod najrazličnejšimi pretekami poževo v mreže tajne in javne prostitucije. V vseh večjih mestih Kitajske je najti ta dekleta in so redke one, ki se rešijo; večina jih propade na strahoten način.

Nekoliko boljše v tem pogledu so razmere na Japonskem. Tudi tam so sicer še v navadi običaji, ki so slični kitajskim, vendar so radi japonskega družabnega življenja že precej obledeli. K temu pripomore zlasti napredek japonske žene.

Odbor, ki je zbral podatke o sramotni trgovini z belim blagom in o tajni in javni prostituciji, bo predložil Društvo narodov obširno spomenico, v kateri bo zahteval, da se ustvari čim trdnjša vez med oblastmi posameznih držav in kontinentov v tem pogledu, da se preskrbi ruskim begunkam primerna zaposlitev in da se zapro vse javne hiše, ki so leglo trgovine z belim blagom.

Cesar Viljem ni nemški državljan.

Politični dogodki v Nemčiji so zopet sprožili vprašanje povratka bivšega cesarja Viljema II. Do leta 1923. mu je bilo prepovedano stopiti na nemška tla. Stresemannova vlada pa je omilila to prepoved. Takrat se je tudi vrnil iz petletnega prognanstva na otoku Wierlingen na Holandskem bivši prestolonaslednik. Čeprav holandski za-

kon ne zabranjuje nobenemu tujcu povratka, vendar so nastale druge težkoče glede povratka bivšega cesarja, in sicer vprašanje državljanstva. Čudno je vsekakor, da človek, ki je bil 30 let vrhovni poglavar Nemčije, ni več njen državljan. Vsak nemški državljan mora namreč, če živi več ko deset let v tujini, optirati pri nemškem konzulatu za državljanstvo, sicer izgubi pravico državljanstva. In na to je nekdanji mogočni vladar Nemčije pozabil. On ni več torej nemški državljan in bi bil njegov povratek zvezan z velikimi težkočami. — Dali bo še kdaj stopil Viljem II. na nemška tla, je vprašanje, na katero danes ne more nihče odgovoriti. Odgovoriti ne more niti on sam...

Kako si ljudje pomagajo.

Mestnemu zdravstvenemu uradu v Lugošu v Rumuniji se je javilo zadnje čase več oseb, ki jih je ugriznil neki stekli pes. Največ med njimi je bilo delavcev, pa tudi uradnikov je bilo precejšnje število. Vsakemu od teh je zdravstveni urad, namreč nakazal večjo vsoto denarja za potovanje v Pasterjev zavod v Cluj. Ker je število teh ljudi bilo vedno večje, se je pričela zdeti zadeva upravi zdravstvenega doma sumljiva. Kmalu je ugotovila, da v mestu sploh ni nobenega steklega psa in, da so si osebe same prizadale rane, da bi na ta način prišle do denarja. Mučno zadevo bo sedaj obravnavalo lugoško sodišče.

Mali oglasi

Razno

PAPIGA. male vrste, zelena, je že v prejšnjem mesecu ušla. Če jo je kdo ujel, naj sporoči upravi »Večernika«. 804

PUH, PERJE, BLAZINE, zavese, žima, volna, afrik v Mariboru pri Novaku, Vetrinjska ulica 7, Koroška cesta 8. 803

Spomnite se CMD!

Prodaj

NOVA HIŠA na Pobrežju, 2 sobi, kuhinja, vrt, na prodaj, tudi za hranilne knjige. Jugoslovanska hranilnica in posojilnica, Kralja Petra trg. 809

PLETARNA, zelo dobro vpeljana trgovina, radi družinskih razmer zelo poceni na prodaj, tudi proti hranilni knjižici. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Pletarna«. 807

BREZSTENSKI VOZ na vzmet, nosilnost 15 meterskih stotov, nov mesarski voz in več ročnih vozičkov na prodaj. Laminger, Slovenska ulica 26. 802

NA PRODAJ omara za obleko in perilo v zelo dobrem stanju. Vprašati v Dr. Karl Verstovškovi ulici št. 5, II. nadst. vrata 19. 193

Posolilo

KATERI MARIBORČAN bi bil voljan dati Din 30.000 posolilo na vključbo na prvo mesto, lepega malega posestva, za gradnjo nove dvostanovanjske hiše pri mestu Mariboru. Naslov v upravi Večernika. 798

Sobo odda

GOSPODA SPREJMEM na hrano in stanovanje. Pobreška cesta 9-a. 805

LEPO SOBO oddam takoj pri Igrišču SK. Rapida, uradniku ali oficirju. Obmejna c. 16, prtilčje (pri Kadetnici). 792

DELAVCA ALI DELAVKO sprejem na stanovanje in hrano. Ciril Metodova ul. 17. Studenci. 796

GOSPODIČNO sprejem s 15. marcem na stanovanje in hrano. Gajeva ulica 4. Maribor. 794

OPREMLJENO SOBO oddam gospodični. Ljčka ul. 5, I., vrata 10. 777

Sobo išče

VELIKO, PRAZNO. suho sobo, iščem. Naslov v upravi Večernika. 806

Kupim

KUPIM MANJŠE POSESTVO prednost gorski kraj, do Din 250.000. — v gotovini. Obširne ponudbe na Zobec, Zagreb, Gunduličeva ul. 41. 772

Čenjenemu občinstvu naznanjava, da otvoriva danes na vogalu Vrtna in Vrbanove ulice

novotobačno trafiko

Za obilen obisk se priporočata

B. Eigner in A. Bužar